

1665 1

KONINKLIJKE BOODSCHAP

Aan

de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Wij bieden U hiernevens ter overweging aan een ontwerp van Wet tot regeling van de winkelsluiting (Winkelsluitingswet).

De toelichtende memorie, die het Wetsontwerp vergezelt, bevat de gronden waarop het rust.

En hiermede bevelen Wij U in Godes heilige bescherming.

Soestdijk, 1 Juni 1950.

JULIANA.

1665 2

ONTWERP VAN WET

WIJ JULIANA, BIJ DE GRATIE GODS, KONINGIN DER NEDERLANDEN, PRINSES VAN ORANJE-NASSAU, ENZ., ENZ., ENZ.

Allen, die deze zullen zien of horen lezen, saluut! doen te weten:

Alzo Wij in overweging genomen hebben, dat het gewenst is nieuwe regelen te stellen aangaande de tijd, gedurende welke het verboden is een winkel voor het publiek geopend te hebben en markthandel, straathandel of handel te water te drijven, en voorts. in samenhang daarmee, regelen te stellen betreffende de verkoop door middel van verkoopautomaten;

Zo is het, dat Wij, de Raad van State gehoord, en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

Artikel 1

1. Deze wet verstaat onder:

„winkel”: iedere besloten inrichting, waar in de uitoefening van kleinhandel of ambacht waren plegen te worden verkocht;

„verkoopautomaat”: ieder toestel, waaruit daarin ten verkoop aanwezige waren, hetzij door inwerking van geldstukken, hetzij door betaling op andere wijze, worden betrokken, zonder dat daartoe onmiddellijke medewerking van andere personen dan de koper vereist is;

„Onze Minister”: Onze Minister van Economische Zaken.

2. Deze wet begrijpt mede onder „winkel” iedere besloten inrichting, waar het bedrijf van dames- of herenkapper of dat van portretfotograaf pleegt te worden uitgeoefend.

3. Bij algemene maatregel van bestuur kan worden bepaald, dat voor de toepassing van deze wet onder „winkel” mede worden begrepen andere besloten inrichtingen, waar in de uitoefening van een bij die maatregel aan te wijzen tak van bedrijf het publiek pleegt te worden bediend.

Artikel 2

1. Het is verboden een winkel voor het publiek geopend te hebben:

- a. op Zondag;
- b. op werkdagen voor 5 uur;
- c. op werkdagen na 18 uur.

2. De gemeenteraad kan bepalen, dat het in het vorige lid, onder c, vervatte verbod niet geldt tot een door hem aangegeven tijdstip. Dit tijdstip kan voor een door hem aan te wijzen dag in de week uiterlijk 22 uur en voor de overige dagen uiterlijk 20 uur zijn.

Artikel 3

Het in artikel 2, eerste lid, onder c, vervatte verbod geldt niet van 18 tot 21 uur in de tijdvakken van 29 November tot en met 4 December en van 20 tot en met 24 December, op Zaterdag 30 December en op 31 December.

Artikel 4

1. Bij algemene maatregel van bestuur kan worden bepaald, dat het verboden is een bij die maatregel aangewezen groep van winkels voor het publiek geopend te hebben op Maandag voor 13 uur of op Dinsdag na 13 uur. Ten aanzien van groepen van winkels, die tezamen met een ambachtsbedrijf plegen te worden gedreven, of welke klantenkring in hoofdzaak uit ambachtslieden pleegt te bestaan, kan als tijdsruimte, gedurende welke het verboden is de winkel voor het publiek geopend te hebben, aangewezen worden Zaterdag na 13 uur.

2. Indien naar zijn oordeel sluiting van een groep van winkels gedurende de krachtens het vorige lid aangewezen tijdsruimte bezwaarlijk is, kan de gemeenteraad bij door Ons goed te keuren verordening bepalen, dat het krachtens dat lid gestelde verbod niet geldt. De raad kan daarbij tevens bepalen, dat het verboden is de betrokken winkels voor het publiek geopend te hebben gedurende een der andere in dat lid genoemde tijdsruimten of op Maandag of Donderdag na 13 uur.

3. De gemeenteraad kan voor een groep van winkels, ten aanzien waarvan het eerste lid geen toepassing heeft gevonden, een regeling, als in dat lid bedoeld, vaststellen.

4. Indien naar zijn oordeel sluiting van een groep van winkels, als in het vorige lid bedoeld, gedurende de in het eerste lid genoemde tijdsruimten bezwaarlijk is, kan de gemeenteraad bij door Ons goed te keuren verordening bepalen, dat het verboden is de betrokken winkels voor het publiek geopend te hebben op Maandag of Donderdag na 13 uur.

Artikel 5

1. Burgemeester en wethouders verlenen aan eigenaars en beheerders van winkels, die te hunnen genoegen aantonen tot een kerkgenootschap te behoren, dat de wekelijkse rustdag gedurende de Sabbath of de Zevendedag houdt, op hun verzoek voor hun winkels: hetzij ontheffing van het krachtens artikel 4 bepaalde,

hetzij ontheffing van het in artikel 2, eerste lid, onder c, bepaalde voor een vijftal door de eigenaar of de beheerder gekozen uren per week.

2. Indien een verzoeker binnen een jaar, nadat hem een ontheffing is verleend, een nieuw verzoek indient, behoeft daaraan geen gevolg te worden gegeven.

3. Het is verboden een winkel, waarvoor een ontheffing geldt, gedurende de Sabbath, onderscheidenlijk de Zevendedag, voor het publiek geopend te hebben.

Artikel 6

1. Het bij artikel 2, eerste lid, onder c, en het krachtens artikel 4 bepaalde geldt niet ten aanzien van het in de winkel bedienen van degenen, die op het voor de winkel geldende sluitingstijdstip reeds daarin aanwezig zijn, voor zover het bedienen geschiedt binnen een half uur na dat tijdstip.

2. Het is verboden gedurende de tijd, dat een winkel voor het publiek gesloten moet zijn:

- a. iemand in de nabijheid van die winkel te bedienen;
- b. vanuit die winkel of een zijner aanhorigheden waren ter aflevering aan het publiek uit te zenden.

3. Het in het vorige lid, onder b, vervatte verbod geldt niet:

a. na 21 uur op 24 en 31 December, indien dit werkdagen zijn, en op Zaterdag 30 December;

b. voor maaltijden en kokswaaren;

c. voor ter herstelling gegeven voorwerpen;

d. voor brood en melk, gedurende de tijd, dat de winkel ingevolge het krachtens artikel 4 bepaalde voor het publiek gesloten moet zijn.

Artikel 7

1. Het is verboden in de uitoefening van markthandel, straathandel of handel te water waren te koop aan te bieden of te verkopen:

- a. op Zondag;
- b. op werkdagen voor 5 uur;
- c. op werkdagen na 19 uur.

2. De gemeenteraad kan bepalen, dat het in het eerste lid, onder c, vervatte verbod niet geldt tot een door hem aangegeven tijdstip. Dit tijdstip kan voor een door hem aan te wijzen dag in de week uiterlijk 22 uur en voor de overige dagen uiterlijk 20 uur zijn.

Artikel 8

1. Het in artikel 7, eerste lid, onder *a*, vervatte verbod geldt na 5 uur niet ten aanzien van het in de uitoefening van straathandel of handel te water te koop aanbieden en verkopen van geringe eetwaren.

2. Het in artikel 7, eerste lid, onder *c*, vervatte verbod geldt in de tijdvakken van 29 November tot en met 4 December en van 20 tot en met 24 December, op Zaterdag 30 December en op 31 December van 19 tot 21 uur niet ten aanzien van de straathandel en de handel te water.

Artikel 9

1. Het is verboden in de uitoefening van een andere vorm van kleinhandel dan het winkelbedrijf, de markthandel, de straathandel of de handel te water, waren aan het publiek te koop aan te bieden, te verkopen of af te leveren gedurende de tijd, dat de winkels, waar uitsluitend of in hoofdzaak die waren plegen te worden verkocht, ter plaatse voor het publiek gesloten moeten zijn.

2. Het in het vorige lid vervatte verbod geldt niet voor brood en melk gedurende de tijd, dat de winkels, waar uitsluitend of in hoofdzaak die waren plegen te worden verkocht, ingevolge het krachtens artikel 4 bepaalde voor het publiek gesloten moeten zijn.

Artikel 10

1. De gemeenteraad kan voor ten hoogste eenentwintig door hem aan te wijzen werkdagen per jaar bepalen, dat de in de artikelen 2 en 7 vervatte verboden niet gelden.

2. De gemeenteraad kan, indien naar zijn oordeel bijzondere omstandigheden daartoe aanleiding geven, bij door Ons goed te keuren verordening bepalen, dat de verboden, vervat in de artikelen 2, 6, tweede lid, onder *b*, 7 en 9 niet gelden.

3. De gemeenteraad kan, indien naar zijn oordeel bijzondere omstandigheden daartoe aanleiding geven, bij door Ons goed te keuren verordening bepalen, dat de in artikel 8, eerste lid, vervatte regeling niet geldt.

Artikel 11

Burgemeester en wethouders kunnen, al dan niet voorwaardelijk, van het bij de artikelen 2, 7 en 9 en het krachtens artikel 4 bepaalde:

a. algemene ontheffing verlenen op grond van plotseling opkomende bijzondere omstandigheden;

b. ontheffing verlenen ten behoeve van tentoonstellingen, liefdadigheidsfeesten en dergelijke, voor zover betreft de ruimte, waarin of het terrein, waarop zij plaats hebben;

c. ontheffing verlenen ten aanzien van veilingen.

Artikel 12

1. Onze Minister kan, op grond van buitengewone omstandigheden van kortstondige aard, die zich ten aanzien van het Rijk of van een deel daarvan voordoen, burgemeester en wethouders van de betrokken gemeenten machtigen om, al dan niet voorwaardelijk, algemene ontheffing te verlenen van het bij de artikelen 2 en 7 en het krachtens artikel 4 bepaalde.

2. Een beschikking, waarbij een machtiging wordt verleend, wordt in de *Nederlandse Staatscourant* bekend gemaakt.

Artikel 13

1. Een algemene maatregel van bestuur, als bedoeld in de artikelen 1, derde lid, en 4, eerste lid, wordt niet vastgesteld dan op verzoek van een of meer bevoegde hoofdbedrijf- of bedrijfschappen, als bedoeld in artikel 66, tweede lid, van de Wet op de Bedrijfsorganisatie, of, bij ontstentenis van deze, van een of meer naar Ons oordeel representatieve organisaties van de betrokken ondernemers, welke zijn erkend op grond van artikel 5, eerste lid van de wet van 22 April 1855 (*Staatsblad* no. 32).

2. Een regeling, als bedoeld in de artikelen 2, tweede lid, 4, tweede, derde en vierde lid, 7, tweede lid, en 10, tweede lid, wordt niet getroffen dan nadat burgemeester en wethouders van een voorstel daartoe ten minste eenentwintig dagen voor de behandeling in de raad mededeling hebben gedaan aan de Kamer van Koophandel en Fabrieken.

Artikel 14

1. De bij of krachtens deze wet gestelde verboden gelden niet ten aanzien van:

a. apotheken, voor zover betreft de verkoop en de aflevering van genees-, heel- en verbandmiddelen en van heelkundige instrumenten;

b. winkels, waar uitsluitend consumptie-ijs en voor de aflevering daarvan benodigde hulpmiddelen plegen te worden verkocht;

c. winkels, waar uitsluitend of in hoofdzaak nieuwsbladen en tijdschriften plegen te worden verkocht, voor zover betreft de verkoop en de aflevering van deze waren;

d. winkels in stationsgebouwen, waar uitsluitend of in hoofdzaak boeken, nieuwsbladen, tijdschriften, eet- of rookwaren plegen te worden verkocht, voor zover betreft de verkoop en de aflevering van deze waren;

e. winkels in stationsgebouwen op luchtvaartterreinen, die opengesteld zijn voor intercontinentaal verkeer;

f. winkels, waar brandstof of smeermiddelen voor dan wel onderdelen van voertuigen, vaartuigen of rijwielen plegen te worden verkocht, voor zover betreft de verkoop en de aflevering van brandstof en smeermiddelen voor en van onderdelen voor spoedeisende herstellingen aan voertuigen, vaartuigen of rijwielen;

g. winkels, waar waren ten behoeve van binnenkomende, doorgaande of uitgaande schepen plegen te worden verkocht, voor zover betreft de verkoop en de aflevering van waren ten behoeve van dergelijke schepen.

2. De bij of krachtens deze wet gestelde verboden gelden evenmin ten aanzien van het in de uitoefening van straathandel of handel te water te koop aanbieden en verkopen van:

a. consumptie-ijs en voor de aflevering daarvan benodigde hulpmiddelen;

b. nieuwsbladen en tijdschriften;

c. waren ten behoeve van binnenkomende, doorgaande of uitgaande schepen.

Artikel 15

1. De bij of krachtens de vooraangaande bepalingen van deze wet gestelde verboden gelden niet ten aanzien van verkoopautomaten, die zo geplaatst zijn, dat zij niet in een winkel of een zijner besloten aanhorigheden of van daar uit kunnen worden bijgevuld.

2. Het is verboden een verkoopautomaat, als in het vorige lid bedoeld, bij te vullen, dan wel een verkoopautomaat, geheel of gedeeltelijk gevuld, op de in dat lid bedoelde wijze te plaatsen:

a. indien de verkoopautomaat bij een winkel behoort, gedurende de tijd, dat die winkel voor het publiek gesloten moet zijn;

b. in andere gevallen: gedurende de tijd, dat de winkels, waar uitsluitend of in hoofdzaak de waren plegen te worden verkocht, die door middel van de automaat ten verkoop worden aangeboden, ter plaatse voor het publiek gesloten moeten zijn.

3. Een verkoopautomaat, in de nabijheid van een winkel geplaatst, wordt geacht bij die winkel te behoren, indien hij wordt gebruikt door de eigenaar van die winkel.

4. Onze Minister kan, al dan niet voorwaardelijk, van het bepaalde in het tweede lid ontheffing verlenen ten aanzien van door hem aan te wijzen groepen van verkoopautomaten.

Artikel 16

1. Ten aanzien van de strafverordeningen, vastgesteld krachtens artikel 4, tweede, derde en vierde lid, zijn de artikelen 198, 200, 201 en 202 van de Gemeentewet niet van toepassing.

2. De strafverordeningen, vastgesteld krachtens artikel 4, derde lid, worden binnen acht dagen, nadat zij door de raad zijn vastgesteld, aan Onze Minister toegezonden.

3. De verordeningen, vastgesteld krachtens de artikelen 2, tweede lid, 4, tweede lid, 7, tweede lid, en 10, worden afgekondigd op de wijze, bepaald in artikel 203 van de Gemeentewet.

4. Bij de afkondiging van de verordeningen, vastgesteld krachtens de artikelen 4, tweede en vierde lid, en 10, tweede en derde lid, wordt melding gemaakt van datum en nummer van Ons besluit, waarbij zij zijn goedgekeurd.

Artikel 17

In artikel 1 van de Wet op de economische delicten wordt het gestelde onder 2°, *d*, vervangen door: „*d.* de Winkelsluitingswet 1951;”.

Artikel 18

1. De navolgende regelingen worden ingetrokken:

a. de Winkelsluitingswet 1930 (*Staatsblad* no. 460), zoals zij is gewijzigd, laatstelijk bij Koninklijk Besluit van 10 October 1945 (*Staatsblad* no. F 227);

b. het Koninklijk Besluit van 10 October 1945 (*Staatsblad* no. F 227).

2. De navolgende regelingen van de Secretaris-Generaal van het Departement van Handel, Nijverheid en Scheepvaart vervallen:

a. het besluit van 18 December 1941, no. 62147 J.A., Directie van Handel en Nijverheid (*Nederlandse Staatscourant* no. 247), tot wijziging van de Winkelsluitingswet 1930 (*Staatsblad* no. 460);

b. het Winkelsluitingsbesluit 1941 (*Nederlandse Staatscourant* no. 176), zoals dit is gewijzigd, laatstelijk bij Koninklijk Besluit van 10 October 1945 (*Staatsblad* no. F 227);

c. de besluiten van 25 September 1941, No. 49416 J.A., Directie van Handel en Nijverheid (*Nederlandse Staatscourant* no. 187) en van 18 December 1941, no. 61066 J.A., Directie van Handel en Nijverheid (*Nederlandse Staatscourant* no. 247), tot wijziging van het Winkelsluitingsbesluit 1941.

3. In artikel 1 van het Koninklijk Besluit van 21 September 1945 (*Staatsblad* no. F 199) vervalt punt b.

Artikel 19

Deze wet kan worden aangehaald als „Winkelsluitingswet 1951”.

Artikel 20

1. Deze wet treedt in werking acht maanden na de dag van haar afkondiging.

2. Besluiten op grond van deze wet kunnen evenwel reeds vóór het in het vorige lid bedoelde tijdstip worden genomen, voor zover nodig goedgekeurd en afgekondigd.

3. Het bepaalde in het tweede lid treedt in werking met ingang van de tweede dag na afkondiging van deze wet.

Lasten en bevelen, dat deze in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en dat alle Ministeriële Departementen, Autoriteiten, Colleges en Ambtenaren, wie zulks aangaat, aan de nauwkeurige uitvoering de hand zullen houden.

Gegeven

De Minister van Economische Zaken,

De Staatssecretaris van Economische Zaken.

1665 3

MEMORIE VAN TOELICHTING

Reeds geruime tijd wordt de behoefte gevoeld aan een nieuwe wettelijke regeling van de winkelsluiting. In de eerste plaats is dit een gevolg van het feit, dat thans voor deze materie verscheidene wettelijke regelingen gelden: de Winkelsluitingswet 1930 (*Staatsblad* no. 460) het Winkelsluitingsbesluit 1941 (*Nederlandse Staatscourant* no. 176) en het Koninklijk besluit van 10 October 1945 (*Staatsblad* no. F 227). Een dergelijke verscheidenheid van regelingen is uiteraard onoverzichtelijk en geeft in de praktijk tot moeilijkheden aanleiding. Zij vindt haar oorzaak ten dele in de abnormale omstandigheden tijdens de oorlog, die de behoefte aan bijzondere regelingen ook op het gebied van de winkelsluiting deden gevoelen. Toen in 1941 een nieuwe regeling betreffende de sluiting van winkels nodig bleek, is deze in het Winkelsluitingsbesluit als afwijking van de Winkelsluitingswet geformuleerd. Tevens werd in dat besluit een regeling in zake verplichte openstelling van winkels opgenomen. In 1945 bleek het nodig de op het gebied van de sluiting en de verplichte openstelling van winkels bestaande wettelijke regelingen te wijzigen. Daar het toen echter nog niet mogelijk was een beslissing te nemen in zake de herziening van de Winkelsluitingswet, werden de wijzigingen samengevat in het genoemde Koninklijke besluit van 10 October 1945. Het is thans echter gewenst aan het bestaan van de naast de Winkelsluitingswet geldende regelingen een einde te maken en daartoe zowel het Winkelsluitingsbesluit als meergenoemd Koninklijk besluit in te trekken; door het vervallen van het Winkelsluitingsbesluit zal tevens een stuk bezettingsrecht komen te verdwijnen.

In de tweede plaats is gebleken, dat de bestaande voorschriften op verschillende punten niet meer voldoen. In 1946 vond de toenmalige Minister van Handel en Nijverheid hierin aanleiding het advies van de Middenstandsraad en van de betrokken landelijke organisaties in te winnen, ten einde zich inzicht te verschaffen in de wensen van het bedrijfsleven op dit stuk. De adviezen toonden aan, dat toen de tijd nog niet rijp was voor een herziening van de winkelsluitingswetgeving. In het bijzonder liepen de verwachtingen omtrent de verbetering van de goederenpositie zoveel uiteen en waren dientengevolge de meningen over de behoefte aan verkooptijd zozeer verdeeld, dat het gewenst leek met het vaststellen van een nieuwe regeling te wachten totdat een duidelijker inzicht in de ontwikkeling zou zijn verkregen.

In October 1947 achtte de toenmalige Minister van Economische Zaken de tijd gekomen opnieuw het oordeel van de belanghebbenden in te winnen omtrent de in de Winkelsluitingswet aan te brengen wijzigingen. De daarop uit de kringen van ondernemers, werknemers en consumenten ontvangen adviezen hebben geleid tot het opstellen van een voorontwerp van wet, dat in het begin van het jaar 1949 aan deze groepen is toegezonden, met het verzoek, hierover haar oordeel kenbaar te maken en dat voorts aan de pers ter publicatie is gegeven. Aan het ontwerp zijn uitvoerige beschouwingen gewijd, waarin de standpunten van de ondernemers en de werknemers ten aanzien van de winkelsluitingstijden werden toegelicht en waarbij het verschil tussen de Winkelsluitingswet, het Werktijdenbesluit voor Winkels 1932 en het Werktijdenbesluit voor fabrieken of werkplaatsen 1936 werd uiteengezet. Door deze openbare bespreking van het ontwerp kregen ook de consumenten meer dan tevoren de gelegenheid zich een oordeel over de voorgestelde regeling te vormen. De vele berichten, die naar aanleiding van deze publicaties het Departement van Economische Zaken bereikten, gaven te zamen een goede indruk van de opvattingen in de verschillende kringen. Zij toonden aan, dat zich aangaande de meeste winkelsluitingskwesties een meer eensluidende mening heeft gevormd, welke op sommige punten belangrijk afwijkt van de opvattingen kort na de bevrijding.

Om aan de wensen van de betrokkenen tegemoet te komen, zou het nodig zijn de bestaande Winkelsluitingswet op talrijke punten te wijzigen. De ondergetekenden hebben daarom de voorkeur gegeven aan een nieuwe wet.

De belangrijkste verschillen tussen de in het ontwerp vervatte en de bestaande regelingen zijn de volgende:

1. Algehele sluiting van de winkels gedurende de Zondag.

Het is voor de ondergetekenden komen vast te staan, dat de ondernemers vrijwel algemeen sluiting van alle winkels gedurende de Zondag wensen. Het publiek heeft het feit van de sluiting op Zondag leren aanvaarden. De organisaties van het winkelpersoneel hebben zich eveneens voor het invoeren van een dergelijke sluiting bij de wet uitgesproken.

Het is dus in overeenstemming met de daaromtrent bestaande opvattingen, dat het ontwerp de sluiting van alle winkels zonder uitzondering gedurende de Zondag voorschrijft (artikel 2). Vergeleken met de geldende Winkelsluitingswet betekent dit, dat de regeling van artikel 4, eerste lid, dier wet komt te vervallen.

Wil de doorvoering van de algemene Zondagsrust verzekerd zijn, dan zal ook de tot dusverre in artikel 5, eerste lid, van de Winkelsluitingswet vervatte compensatieregeling voor orthodoxe Israëlieten en Zevendedags-Adventisten en -Baptisten, krachtens welke dezen hun winkels op Zondag gedurende enige uren voor het publiek geopend mogen hebben, dienen te vervallen. De ondergetekenden hebben er naar gestreefd haar door een billijke regeling te vervangen; zij menen hierin te zijn geslaagd door de opneming van een bepaling, krachtens welke hun op hun verzoek ontheffing wordt verleend van een eventueel ingevoerde verplichting tot sluiting van hun winkels gedurende een halve werkdag per week, of van het verbod van openstelling van hun winkels op werkdagavonden, voor een vijftal uren per week te hunner keuze (artikel 5). De betrokken winkeliers kunnen dus voor zich zelf uitmaken, of het debiet, dat zij voor de middag, waarop de winkels van hun concurrenten gesloten zijn, verwachten, hun een behoorlijke vergoeding zal bieden voor de sluiting van hun winkels op Zaterdag, of dat een vijftal verkoopuren des avonds — op één avond of over meer avonden te verdelen — voor hen voordeliger is. Ten einde te waarborgen, dat van deze regeling slechts gebruik wordt gemaakt door winkeliers, die daarvoor op grond van hun godsdienstige overtuiging in aanmerking komen, is bepaald, dat zij ten genoegen van burgemeester en wethouders moeten aantonen tot een kerkgenootschap te behoren, dat de wekelijkse rustdag gedurende de Sabbath of de Zevendedag houdt.

Naar de mening van de ondergetekenden wordt op deze wijze aan de betrokken winkeliers een behoorlijke compensatie geboden voor het prijsgeven van hun debiet op Zaterdag.